

Pri glasovanju je pa ta predlog propal. Glasovali so zanj konservativci, Poljaki, Rusini in pa južni Tirolci. Obveljal je torej predlog, da se začne o tem predlogu specijalna debata.

Drugi dan se je pa stvar vse drugače zasukala. Poslanec Pattai je namreč rekel, da treba skrbeti, da si pridobi država na drugi strani dohodkov, ki bi ji odpali s to olajšavo, zato je predlagal povišanje pridobnine v viših razredih, namreč od 100 gld. naprej plačujočih. Ker bi bili pa na ta način najbolj prizadeti židje in pa sploh bogati obrtniki, ni bilo to levici všeč ter se je protivila temu predlogu. Na predlog grofa Friesa, da se Plenerjev predlog s Pattajevim vred vrne v zopetno pretresovanje davčnemu odseku, se je glasovalo po imenih ter je bil ta predlog tudi vzprejet, ker so zanj glasovali tudi nemški nacionalci, ter se nekateri Mladočehi zdržali glasovanja. To glasovanje pa pomeni, da ni levica še tako blizu vladanja, kakor se je nadejala, ter da se še danes ne more govoriti o zvezi Poljakov z levico.

Poročilo avstrijske delegacije izraža upanje, da se bode trajno odstranila nevarnost vojske, katere ne želi nihče, in da pozdravljajo vsi krogi cesarjevo željo, naj bi ponehale skrbi in bremena negotovega miru, pritrjuje obnovitvi trodržavne zveze, kakor tudi javni Kalnokyjevi izjavi o nesebičnosti avstrijske politike na vzhodu. Po tem poročilu soditi, bi bil sedanji položaj relativno povoljen. Kalnokyjeva politika se v njem pripoznava kot prava.

Minister Kalnoky je rekel v proračunskem odseku avstrijske delegacije, da se je izselilo iz Bosne in Hercegovine v zadnjih 8 letih 11.000 Mohamedancev. To se mu je zdelo potrebno povedati, ker so prinesli srbski listi pretirane vesti o izseljevanju Mohamedancev. Tako so neki listi poročali, da se je izselilo samo v tem letu 59.000 Mohamedancev. Drugi je pa celo pisal, da se jih je izselilo vseh skupaj do 600.000, dočim iznaša celo število Mohamedancev v teh deželah le 500.000.

Zbrani avstrijski škofje na Dunaji so izdali po sklepu svojih posvetovanj skupno pastirsko pismo, ki se naslanja v prvej vrsti na okrožnice papeža Leona XIII., posebno pa na ono, katero je poslal avstrijskim škofom. V njem pravijo škofje, da je njih dolžnost opozarjati vernike na znamenja časa. Ker se krščanski nazori o svetu vedno bolj umikajo nekrščanskim in se tako ruši temelj družini, državi in cerkvi, je treba, da se katoličani vzdramijo, da se oklenejo njene vere in njenih nauk. Ker bi pa pri tolikih nevarnostih in nasprotnikih posameznik malo opravil, potrebno je, da se katoličani družijo v društva, ki delujejo pod vodstvom škofov. Tudi katoliški shodi se priporočajo v tem pastirskem listu. Dalje se obračajo škofje do krščanskih staršev, da skrbe za to, da se vzgojujejo njih otroci v krščansko nravnem smislu in to tem bolj, ker ima cerkev po današnjih šolskih postavah avstrijskih premalo vpljiva na šolo. Tudi katoliško vseučilišče naj zahteva avstrijski katoličan. Podpirajo naj katoličani katoliške tiskarne. Glede de-

lavcev poudarja se v pastirskem listu, da cerkev vedno na nje misli in zanje skrbi. Priporoča se pa tudi delodajalcem, da so pravični nasproti delavcem v smislu krščanske ljubezni. Dalje zahtevajo v tem listu popolno neodvisnost papeža od posvetnih oblasti ter se spominjajo dogodkov v Rimu v mesecu oktobru. Konečno izrekajo njih popolnoma udanost cesarju in državi.

Nadvojvodinja Luiza, hči nadvojvode Ferdinanda se je omožila dne 21. t. m. s princem Friderikom Avgustom Saksonskim.

Vnanje države.

Rim. — Tajni konzistorij bode dne 14., javni pa 17. decembra t. l. V tajnem konzistoriju bodeta imenovana dva italijanska kardinala. Vnanji kardinali bodo imenovani prihodnjo pomlad. Tedaj bodo imenovan za kardinala tudi novi ogrski primas Vaszary. V kardinalskem zboru je praznih zdaj 11 mest. Sveti oče papež se počuti dobro ter odpravlja redno dolžnosti svoje službe.

Srbski kralj Milan se bode spet nekaj časa lahko prav dobro imel, kajti neka ruska banka mu je izplačala te dni 2 milijona frankov. Ne ve se zakaj ter od kod je bivši kralj toliko denarja na enkrat dobil, najbrže se mu je zdelo vgodno, da se odpove vseh svojih pravic, ki jih je imel še v Srbiji.

Rusija. — Širi se govorica, da je prouzročila znano železniško nesrečo bomba, katero je vrgel iz cesarskega kuhinjskega voza človek, ki je s Padlevskim identičen.

Nemčija. — Knez Bismarck je bil minuli teden pri svojem dohodu v Berolln tako navdušeno vzprejet, kakor še nikdar poprej. Nemški listi poročajo celo o solzah, ki so zarosile v očeh resnih priletnih mož, ki so se udeležili tega dočeka v velikem številu. Na Nemškem vladajo danes žalostne razmere. Nemci pričakujejo odrešenika. Bismarck je sicer ustvaril današjo veliko Nemško, ali dvomimo jako, da bi jej zamogel danes pomagati ter jo rešiti iz zadreg. Sedanji nemški kancelar Caprivi je najmanj zakrivil sedanji socijalni položaj v Nemškej. Veča krivda zadene gotovo Bismarcka nego njega. Ali Bismarck odstopil je iz pozorišča o pravem času, da si je ohranil v narodu velikansko slavo in ugled. Bog ve, pa bode li poznejši zgodovinar o njem tako sodil, kakor sodi danes o njem nemško ljudstvo?!

Celo Nemčija je začela Slovanom dajati slovanske šole. Šole namreč za Lužiške Srbe so bile do zdaj nemške. Ker so pa pruska šolska oblastva spoznala, da vspehi so na teh šolah le slabi, ter da je torej dobro ravnati se po nasvetu pedagogov, odredila so, da bodo odslej učni jezik za nekatere predmete slovanski jezik.

Chile. — Za predsednika Chilske republike je bil izvoljen Jorje Montt.

V Braziliji se je izvršil spet novi prevrat. General da Fonseca, ki je 15. novembra predlanskega leta

strmoglavil s pomočjo vojakov monarhijo in pred tremi tedni kot predsednik zedinjenih braziljskih držav razpustil kongres, izklicavši se samega sebe za diktatorja, odstopiti je moral. Brzjav poročal nam je dan prej, da zahteva da Fonseca v nekej proklamaciji premembo ustave, koj drugi dan se je pa uže zvedelo, da je zgubil istim načinom svojo oblast, s kakoršnim si jo je pridobil, namreč vsled vojaške revolte. Naslednik mu je general Peixoto, ki je bil še pred letom njegov vojni minister.

Narodno gospodarstvo.

— Dleta in svedre kale nekateri z velikim vzpehom v petroleju. Dotično dleto ali sveder treba najprej ogreti v oglji, potem ga pomazati z navadnim milom, razbeliti v novič v oglji in konečno hitro vtakniti v petrolej.

— Nov način izdelovanja sodov. Angleški sodar M. Pucken je izumil nov način za hitro izdelovanje sodov. V ta namen zreže cela deblo na tako visoke cilindre, kakor hoče imeti sode visoke. Ti nizki cilindri pridejo potem v velike, železne kotle, kjer se 3 ure kuhajo. Med kuhanjem napeljejo močen električni tok v vodo. Vsled te procedure postane les nepričakovano mehek. Po kuhanji vprežejo cilindre stružnice, kjer začne dolgo dleto luščiti primerno debele trske od cilindra. Dleto pritiska stroj vedno bolj proti cilindru in zato reže trsko, ki je nepretrgana, dokler je kaj lesa. Trske razrežejo v kose, ki imajo toliko obsega, kakor prihodnji sod. Posebni stroj ureže zgoraj in spodaj primeren utor (Nuth,) v katerega pozneje pritrdijo oba dna. Ob enem napravi drug stroj na obeh konceh zaklinke v trsko, da omogoči obliko soda. Tako prirejene trske zavijejo skupaj, nabijejo nanje obroče, vdenejo dna in sod je gotov! Ker se na stružnici lahko prav tenke trske od debela odluščijo, se morajo tudi mali in šibki sodčeki na ta jednostaven način izdelovati.

— Aluminij je kovina, ki se odlikuje s svojo sreberno belo barvo in jako malo težo (tehta samo $\frac{1}{3}$ toliko kot železo) in se danes uže pogostoma rabi. Ko se bode posrečilo to lepo in važno kovino ceneje izdelovati, izpodrinila bode železo v marsikateri stroki. Po najno večšem ceniku družbe „Aluminium Industrie Actien Gesellschaft in Neuhausen (Schweiz),“ stane 1 kg. aluminijske samo 4 gld, 80 kr. Najbolj rabljene kovine imajo danes v primeri z aluminijem nastopne cene. Kos zlata stane 2558 krat, platine 1477 krat, srebra 55 krat, niklja 1.65 krat, cina 0.63 krat, bakra 0.52 krat, cinka 0.18 krat, kovnega železa 0.06 krat toliko, kot jednako velik kos aluminijske. Glede cene stoji torej aluminij nad nikljem in cinom.

— Denaturiran špirit ima jako neprijetni duh. Delavci, ki imajo veliko s takim špiritom opraviti, pogostoma tožijo, da težko prinašajo njega duh. Pravijo, da se lahko pomaga tej nedostatnosti, ako prilijemo

špirtu nekoliko vinske kisline. (Weinsäure.) Potem zgine neprijetni duh skoraj popolnoma.

Poučne stvari.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

(Dalje.)

242.

Pripravljanje hašiša; njegovo delovanje.

Omamna smola kakor tudi posušena rastlina prireja se in uživa na razne načine, a prirejeno dražilo nazivajo po turških, arabskih in sirskih krajih „hašiš“. Najnavadnejši hašiš delajo tako, da kuhajo perje in cvetje konopno v vodi in surovem maslu toliko časa, dokler se tekočina dobro ne zgosti, in potem jo skozi cunjó precedé. Surovo maslo je pri tem v sebe vpilo vso smolo in od nje pozelenelo. Tako prirejen hašiš se več let ohrani. Okusa je izredno neprijetnega, in za to ga redko-kedaj samega uživajo; navadno mu dodajajo raznih dišav in poslastic. V ta namen jemljó kamfor, klinčke, muškadni oreh in muškadni cvet, ambro in mošus, da se s tem bolj pogubi neprijetni okus hašišev. Carigranski hašiš ali „madjoun“ delajo tako, da jemljó samo posušeno cvetje, pa je v prah zmeljejo, a potem pomešajo med zdrobljene klinčke, muškadne orehe in žefran. V surovem maslu ali medu prirejen hašiš zobljejo v malih zrnih. Na isti način jedó tudi samo smolo, ki jo s konoplje pobirajo. Po nekih krajih žvekajo posušeno konopljo, a rajši jo kadé. V Maroku imajo male lule, iz katerih kadé samo posušeno cvetje. Ker je cvetje polno omamne smole, dovolj je, da kadilec samo jedno lulo pokadí, pa se ves omami. Drugod meljejo posušeno konopljo v prah in jo mešajo mej tobak, in potem kadé. Hašiš devajo pogosto tudi v kavo, likerje in druge alkoholne pijače. V Hindostanu delajo s svežega perja opojno pijačo.

Poraba hašiša je vrlo stara in na daleč razširjena. Omenili smo, da je že Herodot znal, da se stari Skiti s konopnim dimom omamljajo, in v arabskih pravljicah „tisoč in ena noč“ spomiuja se jako pogosto, kako se arabski junaki s hašišem omamljajo. Pripoveda se, da je na vzhodu včasih planil mej križarje kak besen Saracen, kateri je bil s hašišem opojen, in je v svojem besnilu grozno ubijal in klal. Takega človeka, kateri je s hašišem se opil, nazivajo na vzhodu „hašašin“. Križarji so prinesli to ime v Evropo, in gotovo pri vseh romanskih narodih nahajamo besedo „assassin“, dasi pri njej nobeden ne misli na hašiš, ker ona v Evropi znači to, kar ubijalec. Če tudi je ta beseda prišla šele za križarskih vojen v Evropo, vender se je tako udomačila, kakor da je tu nastala. Ni sumnje, da je hašiš že v srednjem veku bil daleč po Aziji in Afriki razširjen, a danes je še dalje svoje meje potisnil. Po dolih vzhodne Indije uživajo hašiš v vsaki obliki, po obronkih Hima-